

Необходими ли са промени в Закона за достъп до обществена информация?

Александър Кашъмов, ПДИ

Сред вълната от повече или по-малко случайни законодателни инициативи от последните години, в края на месец май група народни представители най-после внесоха необходими изменения в Закона за достъп до обществена информация /ЗДОИ/. Някои от текстовете, като задължаването на всички териториални структури на институциите на изпълнителната власт да предоставят информация по закона, са изработени много отдавна. Те бяха внесени още през 2001 г. в предишното Народно събрание,

гласувани на първо четене и забравени, след като в един от докладите на Европейската комисия за напредъка на България успешно бе пробутана лъжата, че са окончателно приети. В ден днешен тази промяна е още по-наложителна, доколкото новата Конвенция на Съвета на Европа за достъп до официални документи бездруго ще постави изискването за задълженост на всички териториални звена.

Второ, сред предложените изменения е задължението за онлайн публикуване на документи. След като вече над 80 % от институциите на публичната власт имат интернет страници, крайно време е те да послужат за публикуване на истински документи и въобще на информацията, която по силата на закона трябва да се съобщава на обществото. Така ще бъде оживен и ще намери реалното си приложение най-старият и най-обхватен текст в нашето законодателство, въвеждащ прозрачност в дейността на администрацията - чл.15 от ЗДОИ. Според него всяка администрация трябва да съобщава на обществото ганни за функциите си и информационните си масиви, издаваните актове и звеното за приемане на заявленията за информация.

Степената, в която това се публикува онлайн, е незадоволителна, според проучванията на Програма Достъп до Информация /ПДИ/. Според друг текст от закона трябва да се оповестява и информация, която представлява или би представлявала обществен интерес. Едва ли е нужно да споменаваме, че за вече около деветте години от прилагането на закона не сме видели администрациите и институциите да смятат някоя информация за свързана с обществен интерес. Не бе преценена като свързана с обществен интерес стенограмата, разкриваща сериозни проблеми в системата на

ТЕМИТЕ В БРОЯ:

Преглед на законодателството:
Необходими ли са промени в Закона за достъп до обществена информация?

Коментар на юриста: *Тайна ли са резултатите от проверка в училище?*

От съдебната зала:
Чинovníческите командировки не трябва да са тайна „Нови медийни умения за неправителствените организации“

Колонката на гражданина: *Да сглобим пъзела*

Европейски практики:
Върховният съд на Великобритания постанови, че депутатите трябва да разкрият разходите си
Новини

ПДИ ще връчи годишните си награди за принос в областта на свободата на информацията по повод Международния ден на правото да знам - 28 септември

МВР, че даже самозабравили се политици предлагаша разправа с публикувалата я медия. Несвързана с обществен интерес, според компетентните институции, се окажа и пълната информация около иницијента от 1 март 2006 г. в АЕЦ „Козлодуй“. След първоначалния опит да се укрие неговото възникване, в ден днешен още се отказват някои документи заради „търговската тайна“ на фирмата по поддръжката на централата.

Тук стигаме до най-важния момент от новия законопроект - поширокия достъп до информация, свързана с отношенията между държавата и общините и техните контрагенти - частните фир-

на стр. 2

ми. През годините на прилагането на ЗДОИ като най-често срещано основание за отказ се оформи отнасящото се към „защитата на интересите на трето лице“. Трети лица се оказаха и фирмите, договарящи с общините, и тези, работещи по поръчки на правителството, министерства и агенции.

През изминалия период много от проблемите, създали се покрай търсенето на информацията, създавана и съхранявана от обществените институции, бяха решени по пътя на съдебната практика. В резултат на съдебно дело, водено от ПДИ, Министерският съвет преразгледа и разсекретил през 2004 г. 1484 документа, определени като гържавна тайна в миналото. Друг е въпросът, че списъкът им изчезна от правителствената интернет страница. Под натиска на друго дело - за достъп до договора с „Краун Ейджънтс“ за консултирането на реформата в митниците, такива документи бяха преразгледани и разсекретени и в Министерството на финансите. Съдът постави строги граници на свободата да се прибягва до гържавната тайна в редица спорове на граждани и журналисти с Президентството, Министерството на вътрешните работи, Националната разузнавателна служба, Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“. Ицахът да се ограничава под претекст „лични данни“ достъпът до данни за високопоставени гържавни служители като разходи за пътувания, имотни декларации или образование и квалификация, също бе охладен последством практиката на съдилищата.

Най-сериозните проблеми обаче бяха изначално заложили тъкмо в сферата на достъпа до документите около сделките на публичните институции. През 2001 г. бе отказан договорът с италианската фирма Спея Инженерия за проектиране на магистрала Струма, през 2003 г., 2006 г. и отново - през 2008 г. дори след съдебно решение - правителственият договор с Майкрософт, през 2007 г. - договорът на Агенцията по туризма за изпълнение на щанд на международното изложение в Лондон. Лобистките договори на България за влизането в Европейския съюз и връщането на иракския дълг също се гържат далеч от обществения взор - кое било търговска, кое - даже гържавна тайна. Тайна на третите лица се оказаха документите по

замены на гори по черноморието. Не само големите сделки, но и общинските разходи за публикации в печата или клаузите в договорите за чистота и третиране на бездомните кучета се отказват заради вездесъщите трети лица. По правило търговският интерес на фирмата, дори за него да се крие нечестност, фаворизиране, корупция, нагледява над правото на гражданина да знае как се харчат парите му. Така смята преимуществено българската администрация. Изключения като представянето на договора за концесия със Софийска вода през 2006 г. или декласифицирането на договора с „Магистрала Тракия“ АД, който бездруго не влезе в сила, само потвърждават правилото.

Съдилищата от своя страна се колебаят в практиката си по въпроса. В някои решения се приема, че трябва да се докаже засегнатост на търговеца от представянето на информацията, за да се откаже. Други приемат простия факт на несъгласието му за достатъчен, за да се откаже информацията. В някои случаи се приема, че щом фирмата се финансира от гържавата, не трябва фирмата да се пита за съгласие, но това не решава напълно казуса с търговската тайна. Нейният обхват не е ясно определен и това прави трудно прилагането на закона на практика, в настоящата му редакция.

Година наред така очертаният проблем беше формулиран по различни поводи чрез годишните доклади на ПДИ, казусите на неправителствени организации и журналисти, на чиято общественостна работа се пречеше чрез търговската тайна, публикациите. Поради него България бе наречена в пресата „гържавата на третите лица“, но въпреки това дълго време управляващите мълчаха. В началото на 2008 г. парламентарната комисия за борба с корупцията обсъди въпроса и взе единодушно решение за законодателна инициатива, която да доведе до по-стеснително разбиране на търговската тайна с цел тя да не служи за прикриването на нередности и корупция в администрацията. В отговор на тази инициатива ПДИ изработи конкретни текстове, а към комисията се създаде работна група. Междувременно се внесоха и коментирани изменения.

По света нашето широко разбиране на търговските тайни за сметка на прозрачността на пуб-

Тайна ли са резултатите от проверка в училище?

Кирил Терзийски, ПДИ

Родител, чието дете е набито в училище в гр. Сливен, сигнализира, че му отказали достъп до доклада за последната инспекция в училището. Родителят искал да прочете дали инспекторите са се занимавали с въпроса за побоищата в училището и за безопасността на по-малките ученици, дали има наказани за това и дали са препоръчани някакви мерки. Казали му, че докладите след инспекция се четат пред колектива, но не се предоставят на външни лица.

Не е ясно кой е отказал да предостави достъп до доклада от извършената проверка - дали ръководството на училището или на регионалния инспекторат по образованието, но при всички случаи отказът е незаконосъобразен. Все пак е по-добре информацията да бъде поискана от регионалния инспекторат по образованието, а не от ръководството на училището, което в случай, че са костатирани нарушения ще опита да направи всичко възможно да прикрие този факт.

Началникът на регионалния инспекторат по образованието е задължен да предоставя информация по ЗДОИ субект. Това е така, тъй като съгласно Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекторати по образованието (ПУДРИО) регионалният инспекторат по образованието (РИО) е самостоятелно юридическо лице, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Министерство на образованието и науката (МОН). Тоест РИО са териториални администрации към министъра на образованието и науката за управление и контрол на системата на народната просвета, които следва да създават условия за провеждане на държавната образователна политика на територията на областта (чл. 2, ал. 1 и 2 ПУДРИО). Това идва да покаже, че РИО е задължен да предоставя информация субект по реда на ЗДОИ в качеството си на държавен орган по смисъла на чл. 3, ал. 1 от ЗДОИ. Поточно такъв субект е началникът на РИО, тъй като по реда на ЗДОИ не са длъжни да предоставят информация всички служители в дадена институция. Такъв е само ръководителят на институцията, който я представлява, а съгласно чл. 3, ал. 1 от ПУДРИО инспекторатът се ръководи и представлява от началник.

Колкото до поисканата информация то намираме същата безспорно за обществена, тъй като е свързана с обществения живот в страната, а и предоставянето ѝ би дало възможност на гражданите да си съставят собствено мнение за дейността не само на РИО, но и на въпросното държавно училище.

на стр. 4

от стр. 2

личните институции е непознато. В редица законодателства като тези на Великобритания, Ирландия, Холандия, Швеция, Шотландия и др. е предвидено разкриването на всяка информация, била тя дори търговска тайна, когато общественият интерес от правото на обществото да знае надделява. Същото правило е заложено в Регламента 1049 от 2001 г. на ЕС за достъпа до официални документи и в документа R (2002) 2 на Съвета на Европа. Някъде изрично са премахнали възможността договори, платени с публични средства, да бъдат търговска тайна - например в Унгария. Практиката в определени страни е красноречиви сама по себе си - договорите с Майкрософт, така ревностно пазени тук, са публични на щатските интернет страници в САЩ.

Формулираните от Програма Достъп до Информация текстове въвеждат преобладаващия обществен интерес и съдържат изброяване на случаите, в които такъв е налице.

Разбира се, очаква се традиционните стожери на скептицизма да са на мястото си. Още през 2000 г., докато се приемаше Законът за достъп до обществена информация чухме, колко било трудно за българския администратор да прилага тройната проверка съгласно чл.10 от Европейската конвенция за правата на човека. Подобно мрънкане едва ли е затихнало до ден днешен. Но който се безпокои как се прилага правилото за преобладаващия обществен интерес в България, нека да прегледа практиката на някои съдилища по дела за клевета или на комисии за етика в медиите. Сега се е удал моментът и законодателната власт, едва ли не за първи път от 2000 г. насам, да свърши своята работа за повече прозрачност на управлението и по-малка възможност за корупция. Идущите седмици ще покажат дали това ще се случи.

Контролната дейност, която осъществяват РИО е уредена в чл. 12 до 19 от ПУДРИО. Проверките се извършват от определен от началника на РИО служител или комисия. Особено е, че в резултат на извършени проверки не се изготвя доклад, а съгласно чл. 17, ал. 1 от ПУДРИО за осъществения контрол се съставя констатилен протокол в два екземпляра с приложения, удостоверяващи констатациите. Първият екземпляр се завежда в книга за регистриране на констативните протоколи в регионалния инспекторат по образованието, а вторият се изпраща в съответната детска градина, училище или обслужващо звено и е неразделна част от книгата за контролната дейност.

Действително съгласно чл. 17, ал. 2 от ПУДРИО служителят или комисията (извършили проверката) запознават педагогическия съвет с резултатите от извършените цялостни и тематични проверки, а учителя и директора - за резултатите

от текущите проверки. Тази разпоредба обаче по никакъв начин не въвежда ограничение за предоставянето на тази информация при поискване. Все пак основанията за ограничаване на правото на достъп до информация са изчерпателно изброени в ЗДОИ и според нас никое от тях не е приложимо към резултатите от извършени проверки от РИО.

Отделно в случай, че са констатирани нарушения при проверката, то съгласно чл. 18 от ПУДРИО началникът на РИО със заповед дава задължителни предписания до директора на детската градина, училището или обслужващото звено, които предписания съдържат указания и срок за отстраняване на констатираните нарушения при проверката.

Пък и какво означава в случая външно лице, след като информацията не е поискана от кой да е, а от родител на дете, което не само учи в това училище, но е и пострадало там.

Чиновническите командировки не трябва да са тайна

Стела Ковачева, координатор на ПДИ-Разград

Четири години трябваша на съдебните инстанции, за да решат, че гражданите имат право да знаят какви пари от техните данъци отиват за командировки на властта.

КАЗУСЪТ по въпроса ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ или СЛУЖЕБНА ТАЙНА са командировките на властта стана факт през 2004 година, когато Центърът на неправителствените организации в Разград поиска от кметството отчет за това кога, къде и за колко пари са били командировани две от заместничките на градоначалника през последните 14 години.

Както и следва да се очаква от наложилата се у нас практика, властта отказа да отговори на въпросите, зададени по ЗДОИ. В първия случай за командировките на заместник-кмета Кина Дякова това стана с мълчалив отказ, а пътуванията на главния финансист на общината Станка Ангелова бяха окачествени като служебна тайна.

В отговор на това, неправителствената организация заведе съдебни процеси и така се стигна до КОЛИЗИИТЕ НА ТЕМИДА, която на ниво Окръжен съд в Разград показва, че:

1. Практиката на потвърден отказ в една и съща магистратура, по съвършено идентични казуси, може да бъде обоснована различно. Това стана, като един от съставите реши, че воаяжките у нас и в чужбина на Дякова, са „лични данни“, защитени от едноименния закон. За командировките на

Ангелова друга съдийска тройка се произнесе, че са секретни, но само частично, и разреши да се каже колко са те на брой и с каква цел са предприемани, без да се изяснява колко струват на местния бюджет.

2. Като се изключат разликите във формата, на очи се набива не готам дискретният стремеж на жреците от третата власт да спестят неудобната публичност на колегите си от изпъншителните нива.

РЕШЕНИЕТО на ВАС гвете дела да се върнат за ново разглеждане, защото командировките на чиновниците не могат да се разглеждат „като лични данни“ и не следва да са тайна в никоя от частта си, сложи известен рег в иначе фриволната съдебна действителност, а познатите казуси зачакаха ново тълкуване.

През април тази година нов състав на Окръжния съд в Разград реши, че размерът на командировъчните разходи на заместник-кмета Станка Ангелова са обществена информация, защото тя е пътувала не като частно лице, а като представител на местната власт и в този случай служебни тайни няма.

ОТНОВО ОТГОВОР „НЕ“ последва от страна на местната власт, въпреки съдебното решение, обосновано от ВАС. Отказът този път обаче бе подкрепен не със спорни правни аргументи, а с наглото обяснение, че документите за служебните пътувания са унищожени. Кое то пък при-

нуди Върховната съдебна инстанция да напомни на кметската администрация в Разград, че Законът за държавния архивен фонд изисква преписките да се съхраняват 5 години. Кое то значи, че пътуванията на Станка Ангелова, поне в годините от 2000-та до 2004-та, трябва да се изнесат на светло.

НАДЕЖДАТА, че местната управа в Разград ще изпълни съдебното решение и ще оповести исканата от гражданите обществена информация, засега е само очакване. Дали чиновническата безпардонност ще отстъпи пред обществения натиск за откритост и прозрачност, към който ни призовават наши и чужди правозащитници, още не е ясно. Няма как да разбера какво мисли кметският екип в лудогорския град по решения вече казус, но сигурно е, че въпросите от страна на неправителствените организации ще продължат, докато властта схване, че е длъжна да се отчита пред тези, чиито пари харчи.

„Нови медийни умения за неправителствените организации“ Диана Банчева, ПДИ

Ако институциите бяха напълно прозрачни щеше ли да има нужда от неправителствените организации?

С този въпрос Грег Елин от Sunlight Foundation провокира участниците в семинара на тема „Нови медийни умения за неправителствените организации“, който се проведе на 8-11 май в Прага, Чехия. Срещата бе организирана от международната медийна гражданска асоциация Transitions Online и латвийската организация Център за обществена политика PROVIDUS, с финансовата подкрепа на Европейската комисия, Американското посолство в Прага и Тръст за гражданско общество в Централна и Източна Европа.

Ще има нужда и още как.

Това бе отговорът на повече от 30 представители на организации от девет страни от Централна и Източна Европа.

Пълната прозрачност на институциите е хипотеза, която не би била възможна, без постоянния натиск и контрол от страна на гражданското общество. Това бе общата позиция на участни-

ците от Чехия, Полша, Унгария, Словакия, България, Литва, Латвия, Естония и Румъния. Една от българските организации бе Програма Достъп до Информация.

Участниците в работната среща бяха единодушни, че дори и информацията за дейността, политиките, сделките на властта да бяха напълно достъпни за обществото, то при всички случаи нуждата от превод на тази специализирана информация на разбираем език остава. Информацията трябва да бъде събрана, систематизирана и предложена в подходящ за възприемане вид на гражданина, който да може да формира мнение и да направи информиран избор по въпросите, които пряко го касаят.

Поради периода на еднопартийна система на управление, земеделските кооперации и плановете икономика, гражданите на тези държави са на-

следили инертност и непукизъм към управляващите, не особена заинтересованост към политическите, социални и икономически политики и ниско ниво на увереност във възможностите за промяна. Ето защо, една от основните роли на неправителствените организации по принцип е свързана с постоянната комуникация на текущи обществени проблеми, поддържането на дебата по тях, мобилизиране на обществена подкрепа за определени инициативи и поощряване на общественото участие в процеса на вземане на решение.

Една от задачите на НПО-тата в този контекст е да изпращат посланията си в изпълнение на съответната мисия до възможно най-широк кръг от потенциални участници в тези процеси. Целта на проведената в Прага семинар бе именно да запознае представителите на НПО с информационни технологии, които ще дадат нови форми на застъпническите кампании за прозрачна и отчетна политика, като привлекат Интернет поколението към каузата за социална промяна.

WWW

„Световната паяжина“, както буквално би се превела добре познатата ни абревиатура, преобърна представите за комуникация. Днес за информацията мислим като за doc, pdf, jpg, mp3, като естествено огромен обем от текстове, картинки, звуци може да се трансферира на огромна дистанция с едно натискане на копчето - стига да имаме Интернет връзка. Наистина, тази технология дава неограничени възможности - чрез

Грег Елин от Sunlight Foundation

Интернет имаме възможност да се свържем и да комуникираме с хора и групи, които имат ценности, близки до нашите, стремят се към цел, съвпадаща с нашата, склонни са да се включат в действия за постигане на тази цел, ако някой ги инициира (НПО-тата се такива инициатори по подразбиране).

„Изпратете посланието си, направете призива си там, където хората вече са се събрали - в Интернет“, посъветва участниците Дан МакКулън от Multikulti, един от лекторите на семинара. Интернет дава възможност за водене на електронни кампании, тъй като дава механизъм да се достигнат групи от хора, до които няма как да се изпрати послание по друг начин.

„Ако искате да забиете пирон в политиката на управляващите, Интернет е най-големият чука, който можете да използвате“, добави пък Грег Елин. Чрез Интернет дигитализирана информация може да достигне до всеки потребител на мрежата - и то активно - без дори да се налага да я търси. Концентрира „мъдростта на тълпата“, ако могат да се нарекат така милиардите потребители на Интернет, създава предпоставки за активно гражданско участие.

Блогърите - ентузиастични нехранимайковци или агенти на промяната

„Всяко НПО, което търси максимално въздействие от кампаниите си, трябва да има свой блог“, подчерта Дан МакКулън, чиято стихия са социалните мрежи. Блогът дава възможност за отворена дискусия. Блогърите са ентузиастични, обикновено съществуват в мрежа, четат взаимно постове си, коментират ги. Често се изявяват като обществени наблюдатели. Този тип изява е основополагаща за т.нар „гражданска журналистика“. Въпреки на пръв поглед тривиалните теми на публикации на някои блогове, те имат потенциала да разпространяват светкавично информация, да привличат внимание върху обществено значими теми, да мобилизират подкрепа за кампании. Например, чрез апел към своите читатели, блогъри на кулинарни сайтове са успели за един ден да наберат повече от 60 000 щ.д. в рамките на Световната програма за храна на ООН.

Миналата година станахме свидетели на увеличаващото се влияние на блоговете сред младите

хора, когато с помощта именно на блог постове бяха организирани протестите срещу незаконното строителство в Странджа или за включване на определени територии в Натура 2000. За съжаление, бяхме свидетели и на „привикването“ на блогъри от полицията, за да бъдат предупреждени да не „призовават към незаконни действия“. Независимо какво мотивира хората да се изявяват чрез блогове, очевидно това е ефективен начин за комуникация на идеи, мобилизация на подкрепа, и дори инициране на промени.

Новините ще те намерят

Хората, които поддържат блогове, четат блогове. Това е нещо като неписано правило. За да оптимизират времето за преглед само на новини, те използват новите технологии. Например, RSS (Really Simple Syndication) е технология, извличаща и събираща на едно място новини и информация от различни Интернет страници. RSS дава възможност за бърз и ефективен преглед на информацията в Интернет чрез категоризация по избрани от нас критерии - теми, източници, автори. За целите на мониторинг във връзка с бенефициентите на Общата земеделска политика, например, може да включите в RSS-а си следната страница <http://farmsubsidy.org/>. Създаване на RSS възможност към блога или към страницата на всяка организация може само да допринесе за по-доброто разпространение на идеите и новините, които тя иска да съобщи.

Facebook за социална промяна

Членството в социални мрежи като facebook.com или в MySpace.com се е превърнало почти в истерична пристрастеност за повечето млади хора по света. Освен за забавление, обаче, тези виртуални социални мрежи могат да бъдат изключително ефективни в разпространението на нови идеи и практики, в провеждането на застъпнически кампании. Те са безплатни и дават възможност на малки организации с ограничени ресурси да достигнат до широка аудитория от заинтересовани потребители на съответната мрежа. Сигурно много от вас си спомнят алтернативните методи на предизборната кампания на Мартин Заимов преди последните местни избори - един от тях включваше група в подкрепа на неговата кандидатура именно във facebook.

Дан МакКули от Multikult

В подкрепа на новата идея за използването на виртуалните мрежи като кампанийно средство, средство за обмяна на опит и коментар, участниците в семинара създадоха своя група във facebook.com Transitions Online.

За напреднали

„Използвайки новите технологии, създадохме в Интернет услуги, които бихме искали правителството да предоставя“, изтъкна Дан МакКули. Той даде пример с няколко Интернет страници, които определено създават възможност за комуникация на гражданите с управляващите, механизъм за наблюдение на някои техни действия, чувство за принадлежност към общността и съответно отговорност към решаването на проблемите ѝ, стимул за участие в процеса на вземане на решения. От друга страна, с подобни механизми се създават стимули и за политиките да бъдат по-отговорни, по-отворени и по-отзивчиви.

Ето част от тях:

WriteToThem.com - дава възможност на гражданите на Обединеното кралство да изпратят електронни писма с оплаквания, предложения или дори похвали до съветниците в своята община, до представителите на тяхната област в парламента, до евродепутатите.

TheyWorkForYou.com - комбинира информация, която е в общественото пространство като прави пълен профил на всеки представител в английския парламент - процент на посещаемост на пленарните заседания, цитати от изказвания по определени теми, дадени предложения, позиция по проектозакони и други предложения.

FreeYourBills.com - поощрителна кампания за английския парламент да публикува законопроекти по подобаващ за 21 век начин, а именно в Интернет.

FixMyStreet.com - сайт, който дава възможност на живущите в един квартал, дори на една улица, да съобщят за проблеми в тяхната общност - като препълнени контейнери за боклук, неработещо улично осветление, дупки в настилката на улицата или тротоара. При съобщаване на един и същ проблем в даден район от повече от един човек, системата автоматично изпраща имейл на отговорните лица. По данните в сайта, през последния месец, в резултат на тази кампания са отстранени 646 от декларираните проблеми. Поради ефективността на страницата, няколко представители от долната камара на парламента са поускали да бъдат включени в системата и да получават имейли всеки път, когато някой от техния район регистрира проблем.

Въпреки че всички примери на подобна употреба на новите технологии за постигане на повече публичност на действията на управляващите, както и по-голямо участие на гражданите в процесите на вземане на решения бяха предимно от Великобритания и САЩ, участниците в семинара изразиха оптимизъм в прилагането на подобни механизми за водене на електронни кампании в условията за подобни инициативи в отделните страни. За домашно участниците трябва да разработят прототип на такъв механизъм. Резултатите ще бъдат представени на последващ семинар в Рига, Латвия, през ноември.

Да сглобим пъзела! Вилям Попов

Вилям Попов - гражданин
Граждански клуб „Компетентност и морал“, Национална анти-корупционна мрежа,
Европейска анти-бедност мрежа, България
Носител на „Златен ключ“ за 2006 г.

Законът за достъп до обществена информация в България е обнародван в „Държавен вестник“, на 7 юли 2000 г. Основен двигател за създаването, приемането и най-важното - приложението на закона - е Програмата Достъп до Информация, чиято 10-годишнина чествахме през октомври 2006 г.

Разрешавам си да твърдя, че ЗДОИ е най-добрият, най-ефективният и най-прилаган закон, с най-голям принос за процеса на демократизация на българското общество. Високата начална скорост на прилагане на ЗДОИ и голямото ускорение на нарастване лавината от заявления за достъп до информация явно се дължи на съчетаването (съвпадението) на няколко благоприятни фактора:

- появата му в точното „обществено“ време - когато процесът на демократизация е стартирал и обществото е очаквало с нетърпение такъв закон;
- самоорганизирането на група демократично мислещи и силно активни обществени личности и граждани, които се заемат с неговото изграждане и приемане от Народното събрание;
- високото „ниво“ на демокрация (установените традиции) в страните, за които ние се отваряме и в чието семейство се устремяваме - един естествен „натиск“ на по-високото върху по-ниското ниво и протичане на „поток“ между тях с тенденция изравняване на нивата.

Може да се дефинират условно, размито два етапа в развитието на българската традиция на свобода на информацията:

- период на бурно навлизане на ЗДОИ в практиката, характерен с ускорено увеличаване броя на лицата, подаващи заявления за достъп, трупане на опит от достъпниците, трупане на опит от задължените по закона субекти, трупане на съдебна практика. Масовите искания за достъп до информация обхващат всевъзможни области от обществения живот, всички нива на властта и целия времеви спектър - от минало до бъдеще;

на стр. 9

- периода на „узряване“, характеризиращ се с придобиване на опит и самочувствие, настъпване на относителен динамичен баланс между достъпници, задължени субекти и съг, с редуващ се превес на някоя страна;
- възникване на целенасочени стратегии за търсене на информация от гражданите и узряване на институциите за активно публикуване на обществената информация.

Сега може да се каже, че настъпва трети етап в развитието на достъпа до информация в България - организиране на достъпниците в т. нар. „мултиагентни системи“ - системи с хоризонтална структура, с широк пространствен (в случая географски) обхват, много действащи лица („агенти“), обединени от обща цел, равноправни и без формален лидер и йерархични властови нива. В зависимост от приетата цел, агентите от цялата мрежа се групират динамично до изпълнение на целта (или прекъсване на дейностите по собствено желание). По моя преценка около Програма Достъп до Информация по естествен път (естествен подбор) е кристализирала такава мултиагентна мрежа от достъпници с национален обхват и с настоящото предлагам една цел за динамична самоорганизация.

С натрупване на знания чрез подагените от мен вече 70 бр. заявления за достъп до информация ми правеше впечатление, че в периода на подготовка за влизането ни в ЕС се изразходват прекомерно много (по моя преценка!) финансови, човешки и материални ресурси. Според мен това беше един недопустим за нашия хал разкош със съмнителна ефективност. В същото време се прокрадваха откъслечни съобщения за сключване на разни гържавни заеми. От трета страна, от Европа се изливаха сериозни финансови средства по т. нар. „предприсъединителни“ фондове - ИСПА, СА-ПАРД, ФАР. Сега управляващите треперят от нетърпение за „усвояване“ на новите 6,7 млрд. евро от сега наречените пък „структурни“ фондове. Тук прескачам фундаменталния проблем за липса дори на идея за национална стратегия по най-ефективно използване на тези европейски подаръци, така че да дадат силен начален тласък за развитие на страната. Мимоходом вметвам, че за здравеопазване и наука българските преговарящи са издействали... 0 (нула!) евро (това е информа-

ция, която имам черно на бяло от мое запитване по ЗДОИ до Министерството на финансите и Министерството на здравеопазването).

Вече е очевидно, че управляващите си представят бъдещето на България като една транзитираща икономика (на петрола, газа и стоки, а не на знанието) на една „доматено-келнерска“ гържава, „с богато културно наследство и природни дарове“ (както България се представя на световните изложения), т.е. гържава на първата (земяделската) и втората (индустриалната) вълна от човешкото развитие. „Модернизацията“ на гържавата се изразява във възстановяване, къреж и иновиране на всички подсистеми на всички нива, оставени ни в катастрофално състояние като зестра от „светлото социалистическо“ минало. Модернизация изключително с чужди пари, с чужди експерти и с чужди технологии, без нищо българско насреща и най-важното - без никакъв български мозък (генерирани в България знания). В условията на тази гържавна „стратегия“ гражданите не трябва да имат никакво съмнение, че европейските фондове ще бъдат „усвоявани“ с големи загуби по пътя от Европа до крайното им предназначение - т. нар. бенефициенти. Събирайки информация за някои от опорните пунктове на описания модел на ситуацията, у мен изкристализира следната идея, оформена като цел (цели):

- изясняване и осветляване на структурата на всички „входящи“ финансови потоци: начален пункт, изминал път (междинни пунктове), краен пункт;
 - величина на потока и нейната динамика от входа до бенефициента;
 - инициатор на потока (взелият решение за неговото разкриване, напр. заем);
 - ефект от реализацията („протичането“) на потока;
 - управление (управляващ) на потока;
 - обща сума на входящите финансови потоци от 1990 до 2008 г.;
 - обща сума на финансовите потоци, достигнали до крайното им предназначение.

На 9 януари 2007 г. поисках от министър-председателя да ми предостави информация относно гържавните служители (брой, квалификация,

на стр. 10

щат, запламя, командировки) за периода 2001 - края на 2006 г., по години, по министерства, агенции и др., с предмет на дейност европейска интеграция, а също така - за задграничните командировки по европейски въпроси на членове на кабинета. От Министерски съвет заявлението ми беше препратено до всички министерства, от които получих исканата информация в огромен обем. Оказа се, например, че общият брой на служителите в централната администрация, „които се занимават с европейска интеграция“, е 1088 души, в това число: Министерски съвет - 22 души, Министерство на външните работи - 63, Министерство на гържавната администрация и административната реформа - 31, Министерството на здравеопазването - 20, Министерство на земеделието и храните - 54 (тук са отделно няколкокостотин в Държавен фонд „Земеделие“ по Разплащателната агенция и САПАРД), Министерство на икономиката и енергетиката - 151, Министерство на околната среда и водите - 105, Министерство на регионалното развитие и благоустройство - 97, Министерство на транспорта - 56, Министерство на труда и социалната политика (МТСП) - 121, Министерство на финансите - 167, и т.н. Всички тези гържавни служители са изразходвали грамадни бюджетни ресурси от 2001 до 2007 г. - заплати, командировки, материали, транспорт и много други.

На 26 юли 2007 г. подадох заявление за достъп до информация до министъра на труда и социалната политика със следното съдържание:

Подходът ЛИДЕР предвижда създаването на местна инициативна група - МИГ, и разработване на местна стратегия за развитие на общините. Това са необходими условия за усвояване на европейски фондове по Програма за развитие на селските райони (ПРСР). От откъслечни съобщения в публичното пространство разбираме, че в редица общини на България са организирани предварителни обучения и форуми за запознаване с подхода ЛИДЕР и създаване (а впоследствие и съдебно регистриране) на МИГ. С тази дейност се занимават явно няколко фирми, които се финансират от различни източници. Тези източници идват от различни програми и фондове, които се управляват от различни министерства и агенции (например: Програма за развитие на селски-

те райони в България - Министерството на земеделието и прогдволствието; Програма на Агенцията по заетостта по Заемно споразумение със Световната банка Планиране на местното икономическо развитие - МТСП; проект Активни услуги на пазара на труда, втори кръг - МТСП; Швейцарска агенция за развитие и сътрудничество и др.). Във връзка с казаното, на основание Закона за достъп до обществена информация, желая да ми бъде предоставена следната информация:

1. Списък на българските общини, в които е преминало обучение или форуми по подхода ЛИДЕР за създаване на МИГ и разработване на местна стратегия за развитие.

2. За всяка община - наименование на фирмата (сдружение, агенция или др.), извършила обучението; възложител; източник на финансиране; размер на финансирането; брой проведени заседания.

От отговора на Агенцията по заетостта към МТСП научаваме, че програма „Активни услуги на пазара на труда“ (АУПТ) е част от проект „Социални инвестиции и насърчаване на заетостта“ по Заемно споразумение ВУЛ #4681 между Република България и Световната банка, подписано от министъра на финансите на 29.01.2003 г., на стойност 50 800 000 евро и срок на изплащане края на 2019 г. (Следва прелюбопитната история как се „усвояват“ средствата от този заем от безброй фирми с екзотични заглавия и много различен от обучителния профил предмет на дейност, но това е тема на друг разказ и проучване, на друг клон от пъзела, който би трябвало да наредим.) Забележете, уважаеми граждани - властта прогласява „социални инвестиции“, но не обявява, че те са с пари на заем, които всички ние ще връщаме с лихви цели 11 години напред!

Продължавайки разследването, на 21 април 2008 г. подадох заявление до министъра на финансите, с което поисках да ми бъдат предоставени:

- Копие от Заемно споразумение ВУЛ #4681 между Република България и Световна банка, подписано на 29.01.2003 г. от министъра на финансите като заемополучател.
- Копие от документа (протокол, решение, заповед или други подобни), на основание на който

е сключено Заемно споразумение BUL #4681 и за това е упълномощен министъра на финансите.

- Справка, съдържаща: списък на разпоредителите (първични, вторични, бенефициенти или др.), между които е разпределена сумата по заема BUL #4681; получена сума от всеки разпоредител; предназначение на сумата; финансови условия.

- Състояние на обслужването на заема BUL #4681 към 31.12.2007 г.

- Копие от доклади (отчети или групи доклади), отразяващи извършени контроли относно планираното изразходване на отпуснатите средства и получените резултати.

- Справка, която да включва списък на всички заемни споразумения (заеми), сключени от Република България в интервала 01.01.1990 г. - 31.12.2007 г., съдържащ заемодател, заемополучател, подписан, сума, срок и финансови условия, решение за сключване (кога, от кого), състояние на обслужването на заема към момента; ефект (резултати) към настоящия момент; осъществен контрол.

В законоустановения срок МФ ми предостави:

- копие на оригиналното заемно споразумение със Световната банка за развитие, на английски език, с подписа на тогавашния министър на финансите;

- Решение № 714/01.11.2002 г. на Министерски съвет за предложение до Народното събрание за даване на съгласие за сключване на заемно споразумение между Република България и Световната банка за възстановяване и развитие за подкрепа на дейността по проект „Социални инвестиции и насърчаване на заетостта“. Решението одобрява предложението за сключване на искания заем и предлага на Народното събрание, на основание чл. 84, т. 9 от Конституцията на Република България, да даде съгласие Министерски съвет да сключи заемното споразумение. Упълномощава зам.-министър председателя, министъра на труда и социалната политика и министъра на финансите да проведат преговори и последният да подпише споразумението, при условие на последваща ратификация от Народното събрание. Сега забележете, уважаеми при-

ятелите - решението е подписано „за министър-председател“ от г-жа Лидия Шулева, която е тогава зам. министър-председател и министър на труда и социалната политика;

- справка за заемните споразумения (заемите), сключени от Република България с външни кредитори за периода 1990 - 2007 г., с изброените параметри за всеки заем.

Със заявление за достъп до информация през 2006 г. получих от Министерство на финансите пълна информация в табличен вид за планираните средства (по различните програми), които ЕС отпуска на България за периода 2007 - 2012 г., по структурните фондове, възлизащи общо на 6 673 624 698 евро, в т.ч. Европейски фонд за регионално развитие - 3 128 725 270 евро, Европейски социален фонд - 1 185 459 862 евро, и Кохезионен фонд - 2 359 439 566 евро, разпределени в седем оперативни програми.

В различни сайтове е публикувана официална информация за размерите на предоставените и усвоени средства по предприемаческите фондове ИСПА, ФАР и САПАРД. От всички видове медии ни залива информация за входящи финансови потоци, за непрекъснато рязане на ленти на нови обекти и проекти, реализирани с външни помощи и заеми. На една от последните фиести (на 3 юни 2008 г.) министър Мутафчиев открива ремонтната и модернизирания гара Благоевград с пари по програма ФАР, в размер на 5 млн. лева. Министърът с арогантно поведение от трибуната на Народното събрание (при отговаряне на питаня на депутати) и помръкнало лице след пожара във влака отново си е възвърнал самочувствието и с широка усмивка и заслужена гордост реже лентата на поредния обект, реализиран с чуждо погояние. За гражданите вече е невъзможно да се ориентират в хаоса и да разберат точните размери на тези потоци и общата стратегия за тяхното „усвояване“ в обществен интерес. Не е трудно обаче да видим и почувстваме, че осезаеми резултати за развитието на страната и промяна на общото благосъстояние от този благороден гъжд засега няма. Но най-обезпокоителни са моите съмнения, че самите управляващи дори не подозират за настъпил хаос и пълна неуправляемост на описаните процеси.

Върховният съд на Великобритания постанови, че депутатите трябва да разкрият разходите си

Материалът е подготвен въз основа на публикации във в. „Гардиън“
Превод: Ралица Кацарска, ПДИ

На 16 май 2008 г. Върховният съд на Великобритания постанови, че членовете на Парламента трябва да разкрият информацията за изразходваните от тях допълнителни средства.

От Камарата на общините протестираха срещу искането на Трибунала по информацията да се предостави съгласно Закона за свобода на информацията подробна разбивка на разходите по допълнително отпусканите парични средства на парламентаристите. Допълнително отпусканите суми покриват разходите на депутатите за поддържане на втори дом (режийни разходи, обзавеждане), във връзка с изпълнението на техните задължения.

Общо 14 депутати, сред които бившият премиер Тони Блеър, сегашният министър-председател Гордън Браун, лидерът на торите Дейвид Камерън и бившият лидер на либерал-демократите Сър Кембъл, ще трябва да дадат подробна информа-

ция за това, което са похарчили.

Това съдебно решение ще подпомогне прозрачността и ще приближи парламента по-близо до хората.

Съдиите смятат, че е в интерес на обществото да има пълно разкриване на информацията. Това решение е приветствано от групата за натиск „Съюз на данъкоплатците“, чийто председател Матю Елиът го определи като „победа за данъкоплатците и демокрацията във Великобритания“.

Според Елиът хората имат право да знаят какво правят избраните от тях представители и данъкоплатците заслужават да знаят как се харчат парите от техните данъци.

Извадки от съдебното решение

Съдиите подчертаха, че Трибуналетът по информацията, който първоначално нареди да се публикуват подробности за допълнително исканите парични суми (ACA - additional costs allowances), е сметнал, че системата е отворена за злоупотреба.

Според съдиите, налице е обществен интерес от разкриване на детайли по разходите. „Ние нямаме съмнение, че въпросът е от висок обществен интерес. Ние не сме тук, за да се занимаваме с клюки или общественото любопитство за тривиални неща.“

Изразходването на обществени пари под формата на депутатски заплати и допълнително отпускани суми е въпрос на пряк и разбираем интерес от страна на данъкоплатците.

Членовете на парламента са длъжни да плащат своите данъци на нивото и базата, определени от законодателната власт. Интересът към информацията е засилен поради липсата на прозрачност на процедурата, която управлява плащането на АСА и на ясна система за контрол. Въпреки че съответни правила съществуват, под въпрос е дали плащанията са направени съгласно тях и дали тези правила съответстват на съвременното общество. Накрая, те имат връзка с общественото

от стр. 11

След всичко казано се връщам на началото със следната идея - предложение:

Тези достъпници от неформалната мрежа в България, които намират описания проблем за обществено значим и интересен за тях, да поискат информация от кмета на собствената си община относно:

- всички получени и предстоящи за получаване външни финансови ресурси - от фондове, заеми, помощи и др. - размер, предназначение, заемни условия и др.;
- искано ли е мнението на гражданите при сключването на заемите (те ще са тези, които ще ги изплащат!);
- движението на финансовите потоци от получателя (заемополучателя) до бенефициента и по възможност - за тяхната редукация при „преминаване“ от едно ниво на следващото;
- реализирани или планирани ефекти от изпълнението на съответния проект;
- други въпроси - добавени от всеки достъпник.

на стр. 13

мо доверие в действието на демократичната система на нейния връх - самата Камара на общините.“

От Камарата на общините обжалваха решението на Трибунала по информацията с аргумента, че членовете на парламента имат „основателното очакване“ погрознителни суми да не бъдат оповестявани. Съдиите отхвърлиха този аргумент. Според тях, дори ако членовете на парламента са имали основателно очакване, че детайлите за техните погрознителни разходи няма да са публични, след като са излезли наяве, очакванията на парламентаристите следва да се променят.

От Камарата на общините спориха, че членовете на парламента не трябва да разкриват своите адреси на две основания.. Първо, навлизане в личния живот на парламентаристите и техните семейства, и второ, от съображения за тяхната сигурност. Съдиите отхвърлиха и двата аргумента. Върховният съд на Великобритания реши, че е налице надделяващ обществен интерес.

На 23 май 2008 г. Камарата на общините предаде на медиите около 450 документа, свързани с изхарчените от 14 парламентаристи суми за поддържащите от тях втори домове. Това стана след тригодишна битка на говорителя на Камарата на общините да предотврати публикуването на тази информация. Документите съдържат данни за погрознителните суми, които депутатите са поискали, за да поддържат квартира, когато са далеч от изборителния си район по парламентарни задачи. **През есента ще бъде оповестена исканата информация за всички 646 членове на парламента, което е важна победа за застъпниците за свобода на информацията.**

Ето някои любопитни подробности от разкритите документи:

Име	Пост	Изразходена сума	Предназначение
Гордън Браун	премиер	32 £ 99 £	електрически крушки абонамент за Sky TV
Тони Блеър	бивш премиер	112 £	наемане на работник за почитване на гараж
Маргарет Бекет	бивш външен секретар	1 920 £	нова пергола и растения за домай в изборителния район Дерби
Марк Оутън	либерал демократ, депутат	5 £	ръкохватки
Прескот	бивш заместник премиер	6 707 £	външен ремонт на имота в изборителния му район в Хъл
Барбара Фолет	депутат	1 600 £	миене на прозорци в дома й в Лондон

Макс Хастинг в статията си във в. „Гардиън“ от 28 май пише, че възнагражденията на британските парламентаристи са далеч по-ниски от тези в Европейския парламент и в Американския конгрес. Джобните пари на президентите и кметовете във Франция доста често възлизат на милиони. Той смята, че когато в толкова държави политиците са корумпирани, гражданите на Великобритания трябва да са благодарни, че политиците им остават доста честни. **Според Хастинг причината не е в това, че законотворците във Великобритания са по наследство по-добри хора от своите задокеански колеги, а защото има върховенство на закона и силно критично медийно наблюдение.** Много от нас с лекота отсъждаме какво означава легитимни разходи на членовете на парламента. Парламентаристите трябва да получават безплатно пътуване и финансиране за домакинствата в изборителните райони. Разумното решение в случая би било всички депутати да получават фиксирана сума за домакински надбавки и текущи разходи, с която сумата да правят каквото пожелаят.

Нов апел за свобода на информацията.

По инициатива на Бахрейнското общество за прозрачност (Bahrain Transparency Society) активисти в борбата срещу корупцията лобират за въвеждане в парламента на Закон за свобода на информацията. Абдулнаби Ал Екри, президент на организацията, сподели, че се планира до средата на юни да се внесе в парламента проектозакон.

Целта е да се даде на политиците и обществеността право да се търси правителствена информация, например финансова информация. В момента дори на депутатите се отказва такава информация. Ал Екри подчерта, че Законът за свобода на информацията е част от плановете за разследване на злоупотребите и увеличаване на обществената информираност за нивото на корупция в правителството, политическите организации и частния сектор.

Източник: www.gulf-daily-news.com

Новини

Подготвени от Ралица Кацарска, ЦДИ

Европейският омбудсман започва консултацията относно достъпа до бази данни.

В рамките на Европейската мрежа на омбудсманите¹ европейският омбудсман Никифорос Диамандурос стартира на 13 май т.г. консултативен процес относно достъпа до информацията от бази данни. Инициативата е в резултат на жалба от датски журналист, че Европейската комисия е отказала да оповести данни за бенефициентите на земеделски субсидии в ЕС.

Комисията отказва, основавайки се на изключението за поверителност на информацията. Нещо повече, според Комисията правилата за достъп до документи се прилагат в случая на бази данни, само ако данните се получават лесно. Никифорос Диамандурос критикува Европейската комисия за лошата

обосновка на отказа да се предоставят данни и изразява загриженост от тази практика. Като се има предвид големия обем информация, съхранявана в базите данни, които европейската администрация поддържа, такава практика би застрашила сериозно общественото право на достъп до документи или информация. Затова Диамандурос започва консултации с националните омбудсмани за начина, по който се дава достъп до информацията от базите данни в европейските страни. От своя страна той вече е предложил да има общо задължение за европейската администрация да създаде нови бази данни, които да са лесно достъпни.

Унгарският съюз за граждански свободи (HCLU) подаде жалба в Конституционния съд, с която иска последваща проверка за противоконституционност и отменяне на разпоредбите за запазване на данни от Закона за електронните съобщения. Разпоредбите за прилагане на Директива 2006/24/ЕО за запазване на данни са в сила в Унгария от 15 май 2008 г. Основното опасение на HCLU е запазването на лични данни „на склад“, без предварително определени цели. През 1991 г. Конституционният съд забрани обработването на лични данни и тази забрана се съдържа и в Закона за защита на личните данни, приет през 1992 г. Унгарският съюз за граждански свободи подчертава, че това новите разпоредби могат да са пагубни не само за личната неприкосновеност, но и за други основни човешки права като свободата на информация, свободата на пресата, свободата на съвестта?

Бизнесът трябва да информира обществеността за разговорите си с министрите.

На 1 май т.г. беше публикувано решението на Трибунала по информацията на Великобритания, което постановява, че записите от срещите между лобистките групи и министъра на търговията и индустрията трябва да станат обществено достояние. Почти цялата информация от обсъжданията трябва да бъде предоставяна, защото има силен обществен интерес и стремеж да се разбере как лобистите влияят на управлението.

Години наред тайните сделки между индустриалните играчи и политиците бяха част от работата на правителството във Великобритания. С това решение се опровергава мнението, че бизнес с правителството може да се прави само в условията на строга секретност.

¹ Европейската мрежа на омбудсманите (European Network of Ombudsmen) е създадена през 1996 г., има 90 офиса в 31 европейски държави. Целта на мрежата е да се разрешават възможно най-бързо жалбите на гражданите.

Европейският съюз прави крачка назад по отношение на прозрачността.

На 2 юни Европейският парламент обсъди промените в Регламент 1049/2001, предложени от Европейската комисия. Те бяха остро критикувани от защитниците на прозрачността в Европейския съюз, защото са повече от тревожни:

- Стеснява се определението за документи до официално изпратени или регистрирани документи. Това означава, че Комисията ще преценява кои документи влизат в обхвата на новия закон.
- Няма да бъдат обществено достъпни документи, които съдържат информация за физически или юридически лица, които са обект на разследване.
- Комисията предлага всички документи, предхождащи официалното решение на Комисията да бъдат изключени от полето на достъп. Досега, достъп можеше да се отказва само до вътрешни документи.

В същото време предложението на Европейската комисия има и добри страни: разширява се правото на достъп до не-граждани на Европейския съюз; въвежда се изискване всяка страна членка да посочва изключението, въз основа на което отказва да се предостави достъп до информация, по която тя е страна.

Торите в Канада „убиват“ информационен регистър, използван от адвокати, журналисти, граждани, за да държат правителството отчетно.

Регистърът, създаден през 1989 г. представлява електронен списък на заявленията, подадени във федерални отдели и агенции, съгласно канадския Закон за достъп до информация. Базата данни, наречена CAIRS (Co-ordination of Access to Information Requests System) позволява гражданите да идентифицират милиони страници от документи, които някога са били тайна. За съжаление от 1 април 2008 г. вече няма възможност за подновяване на системата CAIRS. Говорителят на Министерството на финансите потвърди това, като обясни, че след консултации се оказало, че CAIRS не е ценна за правителствените отдели и няма повече да я актуализират с нови заявления. Това ще намали ценността на CAIRS като инструмент за отчетност на управлението.

Източник: <http://www.thestar.com/article/420873>.

Програма Достъп до Информация

София 1000,
бул. Васил Левски N 76, ет. 3, ап. 3
тел/факс. (+ 359 2) 988 5062, 986 7709, 981 9791
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Редакционен екип

Александър Кашъмов, Гергана Жулева,
Дарина Палова, Диана Банчева,
Катерина Коцева, Кирил Терзийски,
Ралица Кацарска, Фани Давидова

*Ако желаете да подкрепите издаването на информационния бюлетин,
може да направите това на нашите банкови сметки:
Булбанк АД - Клон Аксаков - банков код : 6217 6307 SWIFT код: BFTBBSGF
* сметка в ЛЕВА (BGN) IBAN: BG69 BFTB 7630 1022 5620 87
* сметка в Щатски долари (USD) IBAN: BG87 BFTB 7630 1122 5918 49
* сметка в Евро (EUR) IBAN: BG34 BFTB 7630 1422 5974 10
Вашата подкрепа ще бъде отбелязана в Интернет страницата на ПДИ!*

©Програма Достъп до Информация

Материалите в това издание са обект на авторско право.
При цитиране позоваването на източника е задължително.